

Høgskulen
på Vestlandet

Ungdomsskoleelevers møte med surrealistiske element i billedbøker

Mundtlighetsdidaktik i modermålsfag (MuMo)

Seminar i Esbjerg 29.-30.november 2022

Anne Mette Færøyvik Karlsen
Førsteamanuensis HVL
Læreruddannelsen i Esbjerg, UC syd
29. november 2022

Pompel & Pilt

Det er bedre med to reparatører enn ingen reparatører!

Surrealistisk barne-TV
dukketeater-serie 1969
«Reparatørene kommer!»

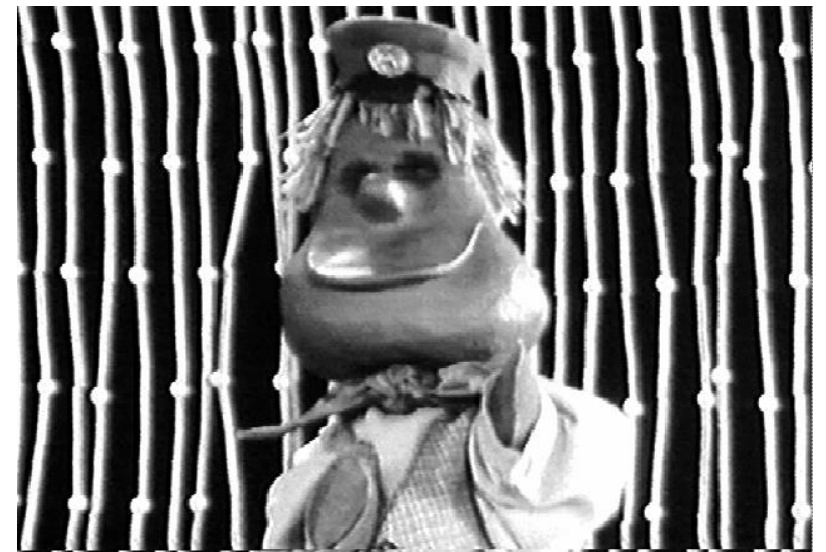
En reaksjon på at det var for
mange «moralske» og
pedagogiske TV-program
som fokuserte på tannpuss, å
spise sunt, å oppføre seg
pent og å lære seg noe

Noen barn likte serien, noen
syntes den var skremmende

Har oppnådd en sjelden
kultstatus i Norge

5 episoder, hver på 11
minutter

Sendt (NRK) 1969, 1973,
1976, 1979 og 1985

A teal-colored oval shape is centered on a white background. Inside the oval, the text "Å møte noe en ikke forstår" is written in white, sans-serif font, arranged in two lines.

Å møte noe
en ikke forstår

```
graph LR; A((Å møte noe en ikke forstår)) --> B((kan gi muligheter))
```

Å møte noe
en ikke forstår

kan gi
muligheter

Å møte noe
en ikke forstår

kan gi
muligheter
og bidra til å
fremme

Undring

Fantasi

Kreativitet

Barn og ungdom i møte med det surrealistiske og absurde

I den norske læreplanen for norsk (LK20) kan vi lese følgende: «Norskfaget skal gi elevene litterære opplevelser og **mulighet til å uttrykke seg kreativt og skapende**»

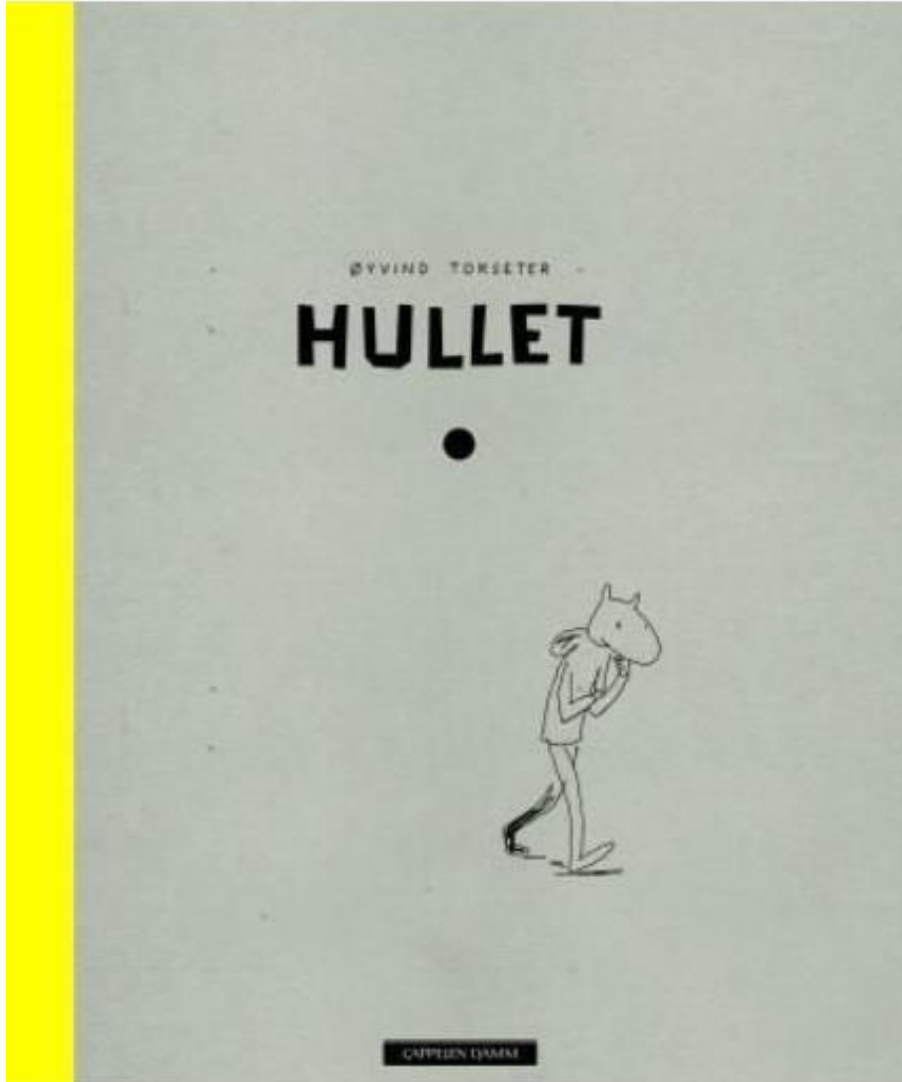
Denne studien har til hensikt å utforske hvordan elevers samtaler omkring **litteratur med surrealistiske element** kan bidra til å nå dette målet, ved å **oppmuntre til fantasi, kreativitet og lekne refleksjoner**.

Samarbeidprosjekt

- › Kan vi gjøre noe sammen med studentene på lærerutdanningen, knyttet til elevers samtaler om surrealistiske element i billedbøker?
- › Studenter på lærerutdanningen 5-10. FOU-prosjekt våren 2023. Faglærer i norsk: førsteamanuensis Hanne Egenæs Staurseth
- › **Spørsmål vi stilte oss innledningsvis:**
 1. Hvilke billedbøker skal vi velge?
 2. Hvilke spørsmål kan en stille, for å få samtalen omkring surrealistiske element i gang?
 3. Hvem kan vi spørre, for å få hjelp til spørsmål 1?
 4. Hvilken litteratur kan hjelpe oss med å få svar på spørsmål nr. 2? Hvilke fagpersoner kan vi spørre?

Foreløpig plan

- › Planen er å gjennomføre et undervisningsopplegg i norsk på ungdomsskolen (8.-10. trinn) i samarbeid med faglærere og lærerskolestudenter, som en del av deres FoU-prosjekt (Forsknings- og utviklingsprosjekt) våren 2023. Dette vil også være et forskningsprosjekt, da lydopptak av litterære samtaler vil bli analysert.
- › For dette formålet har foreløpig vi valgt ut billedbokeneken: «Hullet» og «Koblinger» av Øyvind Torseter. Disse bøkene har «åpne rom» med muligheter for undring og kreative løsninger, og inneholder partier som er surrealistiske (forstått som underlige eller sprø) eller absurde (forstått som fornuftsstridige eller meningsløse).
- › Utfordringen er hvilke spørsmål som kan få samtalen til å bevege seg inn i det kreative, lekne og fabulerende. Målet med presentasjonen er å få innspill på dette.

Hallo? Jeg har oppdaget et hull i leiligheten min ... ja ... om dere kan komme og se på det ... ta det med ned til dere, sier du ... hvordan ... hallo!

Hovedpersonen har oppdaget et hull og prøver å finne en forklaring. Han oppsøker ekspertise. Men det er ikke alt som kan forklares, kanskje han bare må akseptere at det er der.

Billedboken er både surrealistisk og hverdagslig. Alt foregår i en vanlig hverdag, men det er jo kanskje i vanlige hverdager at det surrealistiske skjer?

Forlaget skriver: «Denne boken kan appellere til mennesker i alle aldre, både små og store som har evne til å undre seg»

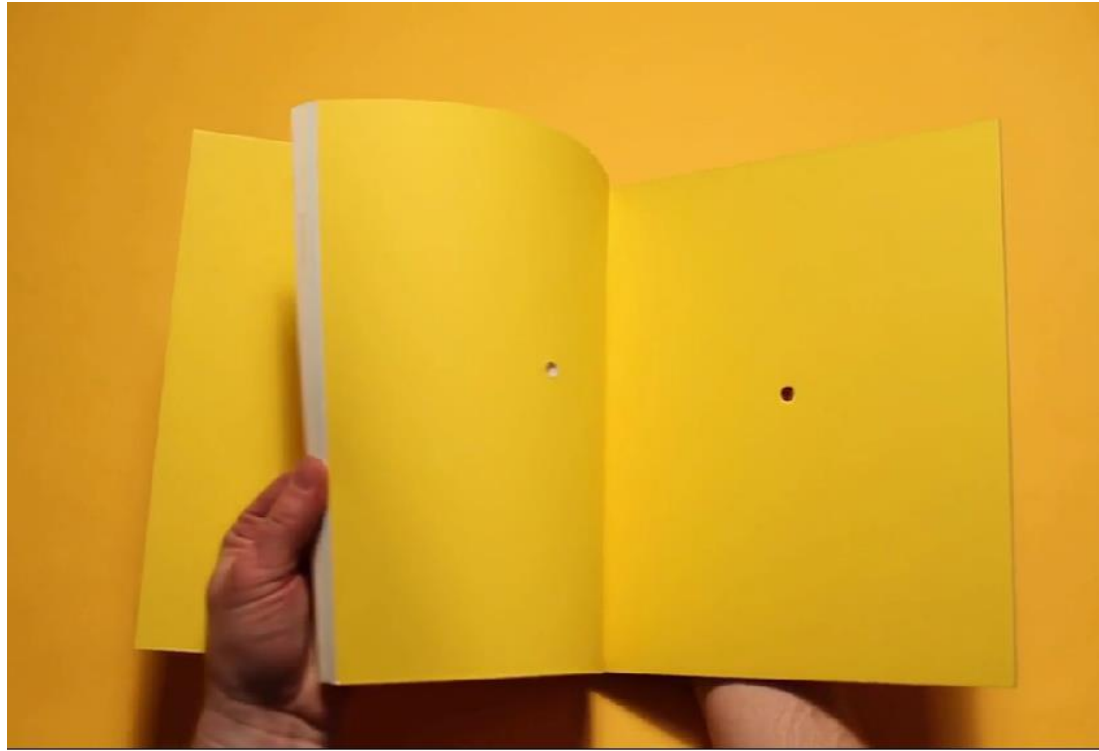
Hullet er stanset gjennom hele boka, så det finnes altså i virkeligheten.

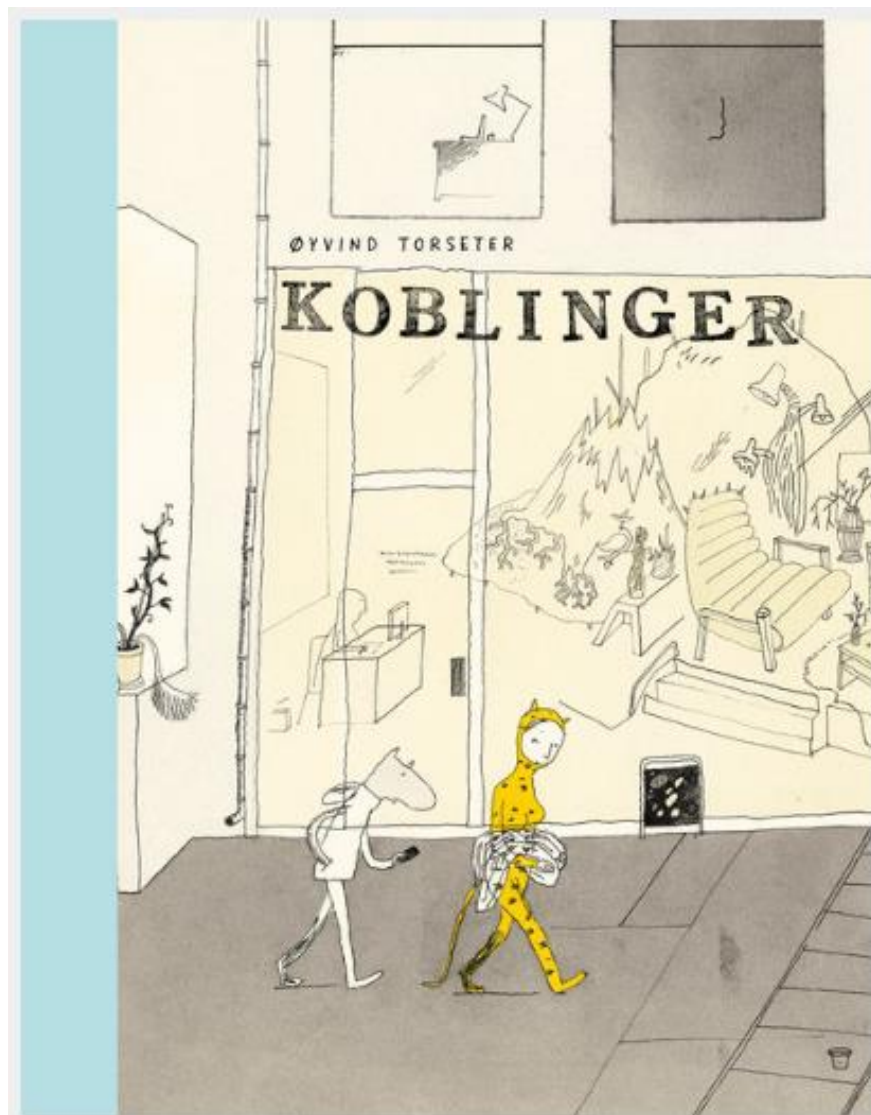
Nominert til Brageprisen 2012

Hullet» av Øyvind Torseter er årets vakreste bok

<https://www.kreativforum.no/artikler/nyheter/hullet-av-oyvind-torseter-er-arets-vakreste-bok-2013-3>

Boken er delt opp i 13 billedsekvenser og er helt uten tekst. Rekkefølgen og oppbyggingen av sekvensene er bestemt ut fra flyt, farger og stemning.

Vi kjenner igjen flere av figurene fra tidligere bøker av Torseter, f.eks. elefantgutten, kattejenta og han som flyttet inn i leiligheten i Hullet. Her får leseren rik mulighet til å lage egne historier og å prøve å lese bilder uten tekst.

Spørsmål som kan åpne opp-forslag?

Prøve ut ulike tilnærminger til samtaler om litteratur –i gruppe

Først prøve dette ut i lærerutdanningen-studentene prøver dette ut med hverandre

Så gjøre oss erfaringer-diskutere dette-prøve ut opplegget med elever på ungdomsskolen

Lærerstyrte spørsmål

- › Hva er det som skjer her?
- › Hva tenker du om dette?
- › (lydopptak)

› **Elevstyrt samtale**

- › Lese boken- sammen-snakke om boken-stille hverandre spørsmål
- › (lydopptak)

Videre planer

> **Faglige innspill**

- > Har begynt å studer relevant litteratur
- > På jakt etter flere aktuelle bøker-danske og svenske?
- > **Dette seminaret!**

> **Prosjektet-status**

- > Vi har meldt prosjektet inn til NSD
- > Planlegging sammen med lærerskolestudenter i januar
- > Samarbeid med ungdomsskoler skal etableres før jul
- > Hanne og jeg vil ha et metablick på prosessen, og følge lærerskolestudenters FoU-prosjekt over flere år, knyttet til samme tema.

En annen bok om hull-med surrealistiske element

På hullfabrikker Hull & Sønn lager de alle typer hull og har de beste fagfolka i verden. Men så bestemmer direktør Hull seg for å selge fabrikken, og de nye eierne har andre planer.

Når hullfabrikken stenger, går samfunnet i stå ...

Alex da Corte (Louisiana)

Takk for meg!
Ta gjerne kontakt på mail: amfk@hvl.no